

49. konference České demografické společnosti

DEMOGRAFIE – MĚSTO – VENKOV

22.–24. května 2019

Lednice | Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně

Sociodemografické charakteristiky dojížd'ky ve vybraných obcích Jihomoravského kraje

**Dana Hübelová
Marika Doubravová**

- Proč dojížd'ka?

➤ Souvisí s regionálním rozvojem ➡ města jsou stavební prvky prosperity a hrají roli při stabilizaci sídelní struktury:

- 1) plní pracovní funkce,
- 2) plní obslužné funkce pro své okolí.

➤ Dojížd'ka za prací a do škol přispívá k regionálnímu rozvoji ➡ zvýšená koncentrace obyvatel vede k nutnosti rozvoje:

- 1) obchodu,
- 2) poskytovaných služeb,
- 3) klade zvýšené nároky na dopravní obslužnost a infrastrukturu,
- 4) ...tedy i zvýšení nabídky pracovních míst v terciální sféře.

- **Materiál a metodika**

- **Data o dojížděci za prací a do škol ze SLDB 2001 a 2011.**
- **Komparativní metody prostorové a časové:**
 - 1) změny mezi počty vyjíždějících a dojíždějících,**
 - 2) meziokresní směrové proudy dojížděky,**
 - 3) hodnocení změn dle vybraných sociodemografických charakteristik,**
 - 4) dojížděkové zázemí města Brna,**
 - 5) komplexní funkční velikost sídla.**

- Meziokresní srovnání dojížděky za prací a do škol v Jihomoravském kraji

: Meziokresní směrové proudy celkové dojížděky v JMK v roce 2001

Okres		Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo	Dojíždějící z ostatních okresů kraje celkem	Dojíždějící z jiných krajů celkem	Dojíždějící celkem
		%									
Blansko	%	X	42,8	27,2	3,4	2,3	22,0	2,3	2 177	2 532	4 709
Brno-město		10,4	X	53,9	12,1	5,1	12,6	5,9	68 981	34 205	103 186
Brno-venkov		17,3	55,4	X	11,2	2,4	7,0	6,6	11 623	3 461	15 084
Břeclav		0,8	16,9	19,0	X	43,6	2,4	17,2	3 468	928	4 396
Hodonín		2,1	12,8	4,7	65,2	X	12,3	2,9	1 963	2 438	4 401
Vyškov		11,8	36,0	17,0	6,4	25,3	X	3,4	2 345	2 461	4 806
Znojmo		2,4	24,1	31,1	34,9	4,5	3,0	X	1 190	1 265	2 455

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Meziokresní směrové proudy celkové dojížděky v JMK v roce 2011

Okres		Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo	Dojíždějící z ostatních okresů kraje celkem	Dojíždějící z jiných krajů celkem	Dojíždějící celkem
		%									
Blansko	%	X	44,8	31,2	2,9	2,3	17,3	1,5	1 304	1 425	2 729
Brno-město		13,0	X	53,9	8,6	6,7	12,4	5,3	65 083	34 966	100 049
Brno-venkov		15,1	54,5	X	9,7	2,8	7,1	10,7	10 602	1 941	12 543
Břeclav		1,2	14,9	22,1	X	51,8	2,4	7,6	2 656	503	3 159
Hodonín		1,9	11,3	4,0	67,4	X	12,4	3,1	1 180	1 375	2 555
Vyškov		9,2	33,1	21,8	5,6	28,6	X	1,7	1 841	1 316	3 157
Znojmo		1,0	15,2	45,9	28,8	6,6	2,5	X	678	727	1 405

Zdroj: SLDB 2011, vlastní zpracování

• Vývoj počtu dojíždějících ve sledovaných obcích mezi roky 2001 - 2011

Vývoj počtu dojíždějících **za práci** mezi roky 2001–2011

Obec	Počet dojíždějících za práci		Rozdíl počtu dojíždějících 2011-2001	Index dojížděky 2011/2001*100
	2001	2011		
Blansko	5 839	3 220	-2 619	55,1
Brno	65 045	55 778	-9 267	85,8
Břeclav	6 961	3 722	-3 239	53,5
Hodonín	8 372	4 380	-3 992	52,3
Kuřim	3 609	3 124	-485	86,6
Modřice	2 614	4 132	1 518	158,1
Tišnov	1 949	1 150	-799	59,0
Vyškov	5 770	3 538	-2 232	61,3
Znojmo	7 184	3 759	-3 425	52,3

Zdroj: SLDB 2001; SLDB 2011, vlastní zpracování

Vývoj počtu dojíždějících **do školy** mezi roky 2001–2011

Obec	Počet dojíždějících do školy		Rozdíl počtu dojíždějících 2011-2001	Index dojížděky 2011/2001*100
	2001	2011		
Blansko	1 298	734	-564	56,5
Brno	38 033	44 271	6 238	116,4
Břeclav	1 701	1 104	-597	64,9
Hodonín	2 110	1 113	-997	52,7
Kuřim	317	179	-138	56,5
Modřice	50	33	-17	66,0
Tišnov	1 027	622	-405	60,6
Vyškov	2 776	973	-1 803	35,1
Znojmo	3 813	2 363	-1 450	62,0

Zdroj: SLDB 2001; SLDB 2011, vlastní zpracování

Dojížd'ka za prací dle pohlaví a věku

Počty a podíly dojíždějících za prací dle pohlaví a věku v roce 2001

Obec	Zaměstnané osoby dojíždějící do zaměstnání									
	celkem	z toho (%)		ve věku (%)						
		ženy	muži	15–24	25–29	30–39	40–49	50–59	60+	nezjištěno
Blansko	5 839	40,0	60,0	13,7	15,2	23,5	26,5	19,7	1,4	0,0
Brno	65 045	37,9	62,1	19,4	19,5	23,6	21,0	15,2	1,4	0,0
Břeclav	6 961	43,9	56,1	14,3	17,0	25,9	25,8	16,2	0,8	0,0
Hodonín	8 372	41,1	58,9	17,2	15,0	26,1	26,2	14,1	1,4	0,0
Kuřim	3 609	38,9	61,1	20,2	16,0	25,0	21,8	15,8	1,2	0,0
Modřice	2 614	40,2	59,8	21,5	16,0	21,3	22,6	17,1	1,5	0,0
Tišnov	1 949	43,8	56,2	11,6	14,0	24,1	28,7	20,1	1,6	0,0
Vyškov	5 770	39,4	60,6	21,7	15,1	20,8	25,4	15,7	1,2	0,0
Znojmo	7 184	45,9	54,1	17,5	17,7	24,9	24,9	14,5	0,5	0,0

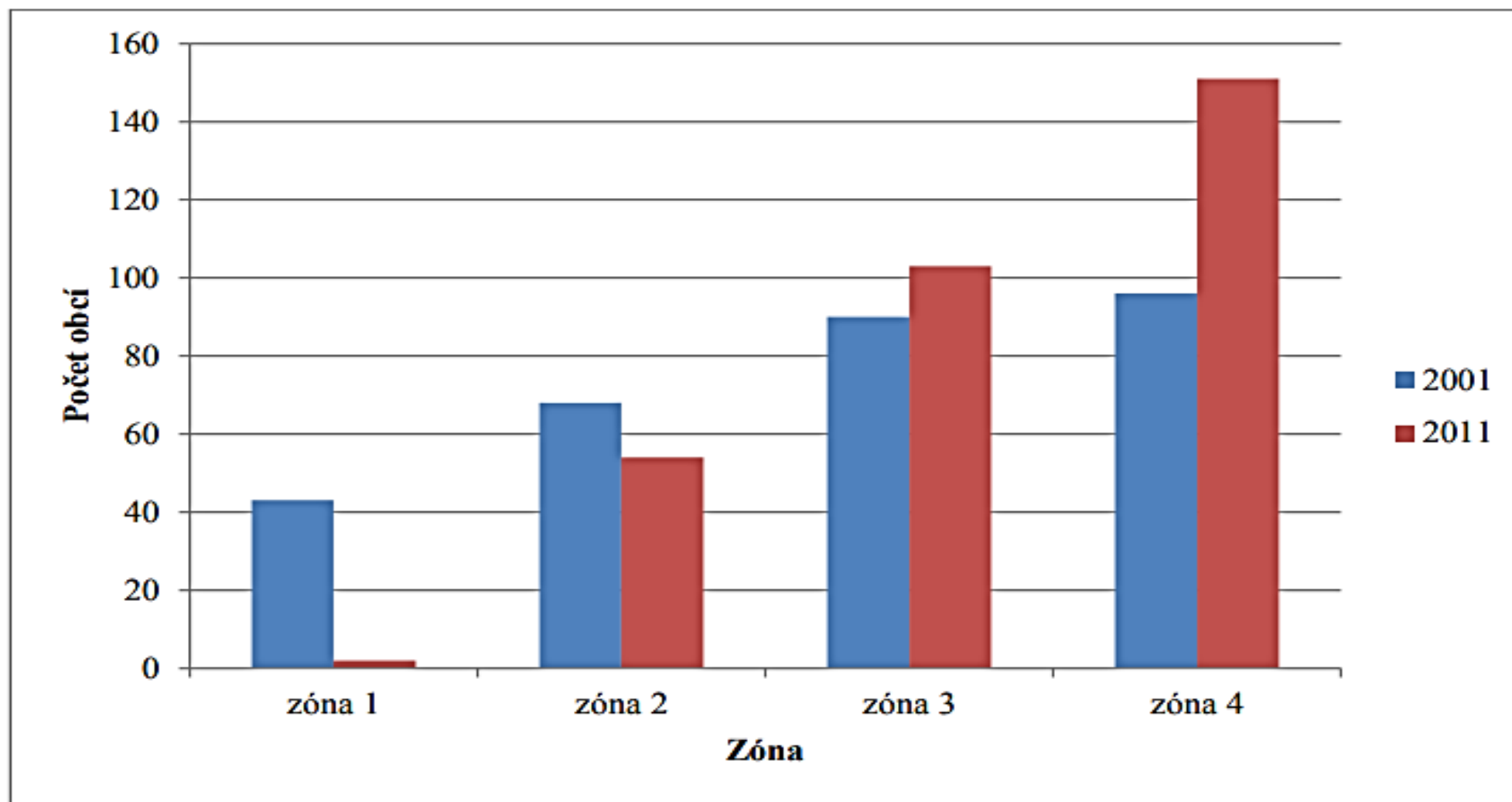
Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Počty a podíly dojíždějících za prací dle pohlaví a věku v roce 2011

Obec	Zaměstnané osoby dojíždějící do zaměstnání									
	celkem	z toho (%)		ve věku (%)						
		ženy	muži	15–24	25–29	30–39	40–49	50–59	60+	nezjištěno
Blansko	3 220	42,9	57,1	5,8	12,5	31,2	25,8	20,4	4,2	0,1
Brno	55 778	44,0	56,0	9,1	18,3	32,7	21,9	15,0	3,1	0,0
Břeclav	3 722	50,9	49,1	6,3	11,9	31,8	29,0	18,7	2,3	0,0
Hodonín	4 380	47,9	52,1	5,8	10,8	31,0	29,9	20,0	2,5	0,0
Kuřim	3 124	38,0	62,0	9,6	13,7	33,6	24,3	16,4	2,4	0,0
Modřice	4 132	43,0	57,0	11,8	20,6	34,5	17,7	13,2	2,2	0,0
Tišnov	1 150	54,2	45,8	6,1	10,5	30,0	28,7	20,2	4,5	0,0
Vyškov	3 538	43,4	56,6	6,2	14,1	35,6	24,7	16,9	2,5	0,0
Znojmo	3 759	50,8	49,2	7,5	12,5	34,1	25,7	18,0	2,1	0,0

Zdroj: SLDB 2011, vlastní zpracování

• Vymezení dojížděkového zázemí města Brna

: Počet obcí v jednotlivých zónách z hlediska dojížděky za práci v roce 2001 a 2011; zdroj: SLDB 2001; SLDB 2011, vlastní zpracování

• Vymezení dojížděkového zázemí města Brna

DOJÍŽDKOVÉ ZÁZEMÍ MĚSTA BRNA Z HLEDISKA DOJÍŽDKY ZA PRACÍ V ROCE 2001

intenzita dojížděky (%)

10,0 - 19,9

20,0 - 33,3

33,4 - 49,9

50,0 a více

int. dojížděky pod 10 % nebo žádná

Brno (k.ú.)

obce JMK (k.ú.)

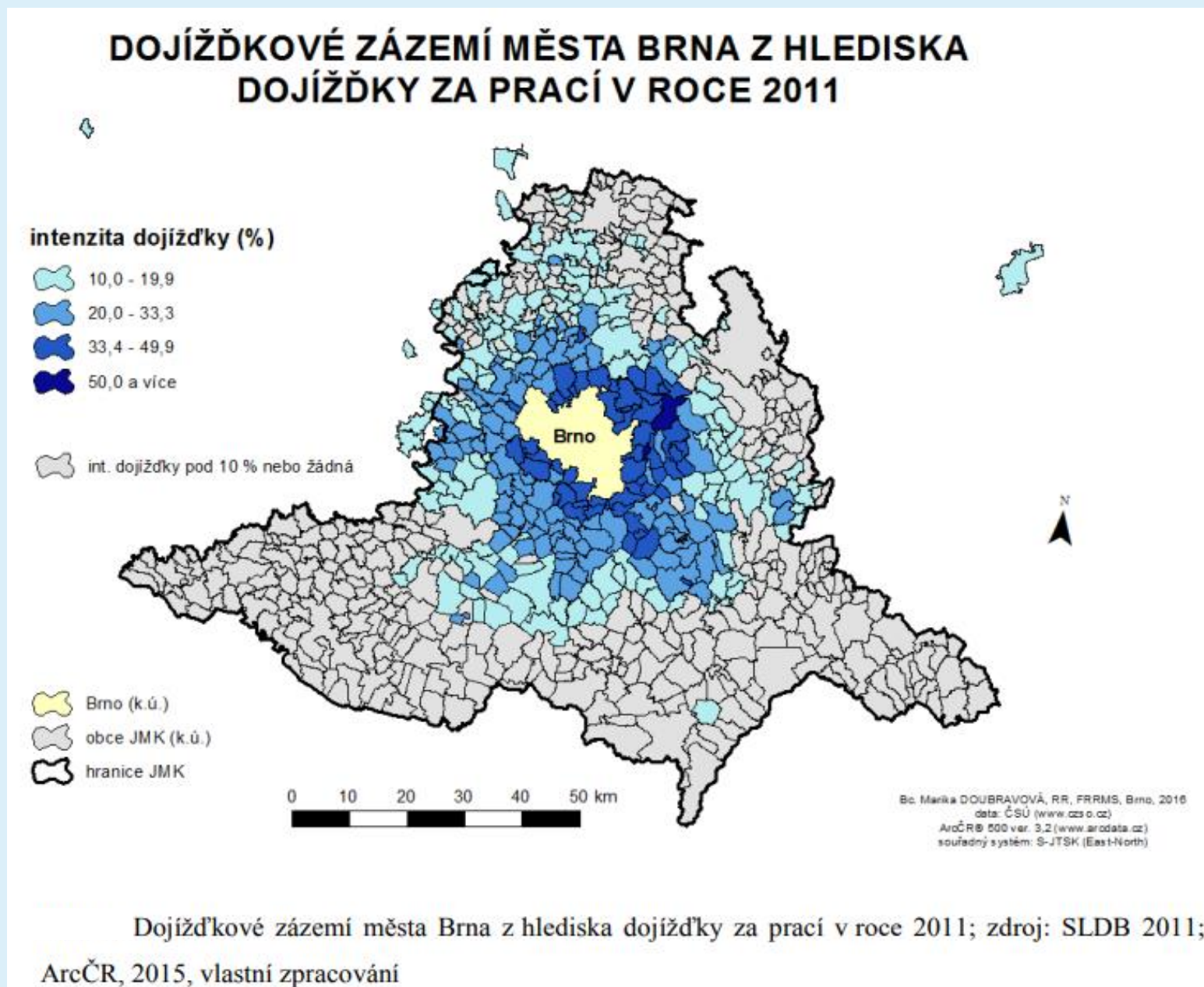
hranice JMK

0 10 20 30 40 50 km

Bc. Marka DOUBRAVOVÁ, RR, FRMS, Brno, 2016
data: ČSÚ (www.czso.cz)
ArcGIS 10.0 ver. 3.2 (www.esri.com)
souřadný systém: S-JTSK (East-North)

Dojížděkové zázemí města Brna z hlediska dojížděky za práci v roce 2001; zdroj: SLDB 2001; ArcČR, 2015, vlastní zpracování

• Vymezení dojížděkového zázemí města Brna

- Komplexní funkční velikost vybraných sídel**

Komplexní funkční velikost sídel v roce 2001

Obec	Počet obyvatel obce	KFV	Převýšení KFV počet obyvatel obce (%)
Blansko	20 594	22 420,9	8,9
Brno	376 172	465 262,8	23,7
Břeclav	26 713	34 595,4	29,5
Hodonín	27 361	33 786,1	23,5
Kuřim	8 930	9 351,4	4,7
Modřice	3 504	5 217,7	48,9
Tišnov	8 311	8 360,3	0,6
Vyškov	22 514	28 808,8	28,0
Znojmo	35 758	42 573,4	19,1

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Komplexní funkční velikost sídel v roce 2011

Obec	Počet obyvatel obce	KFV	Převýšení KFV počet obyvatel obce (%)
Blansko	20 769	21 361,1	2,85
Brno	378 965	475 138,7	25,38
Břeclav	25 015	28 320,7	13,21
Hodonín	25 259	28 002,4	10,86
Kuřim	10 833	11 915,5	9,99
Modřice	4 742	8 172,5	72,34
Tišnov	8 714	8 628,3	-0,98
Vyškov	21 598	24 123,7	11,69
Znojmo	34 073	36 922,2	8,36

Zdroj: SLDB 2011, vlastní zpracování

- **Vybrané závěry:**

- Největším centrem dojížděky je okres Brno-město ➡ směřuje nejvíce osob z okresu Brno-venkov a z okresu Blansko.
- Největší směrový proud z okresu Brno-město směřuje do okresu Brno-venkov.
- Nejméně atraktivními z celkové dojížděky mezi obcemi jsou Hodonín a Znojmo.
- **Nejvyšší pozitivní změnu dojížděky zaznamenala obec Modřice** (ve srovnání s počtem ekonomicky aktivních obyvatel obce je až pětinasobný).
- Klesl počet dojíždějících ve věku 15–24 let (snížila se zaměstnanost).
- Centra pracovní dojížděky lze rozdělit podle odvětví do 2 skupin *1) odvětví průmyslu a 2) ostatní ekonomické činnosti*.
- Celkově se hodnoty nejdelšího času stráveného dojížděkou snížily a naopak se zvýšily podíly dojíždějících osob v kratším čase; **největší podíl je v čase 15-29 min.**

- **Vybrané závěry:**

- Nárůst počtu dojížděkových proudů do města Brna z větších vzdáleností (včetně území jiných krajů).
- Došlo k **výraznému rozšíření dojížděkového zázemí města**, avšak za současného **snížení intenzity dojížděky z obcí v nejbližším okolí města Brna**.
- Územně, ekonomicky a populačně dominující region města Brna potvrzuje silnou nadregionální působnost.
- Ukazatel komplexní funkční velikosti v roce 2001 převyšoval počet obyvatel ve všech sledovaných obcích (nejvyšší převýšení obec **Modřice**, dalšími obcemi Brno, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo).
- V roce 2011 hodnoty KfV vzrostly pouze v Brně, Kuřimi a Modřicích.

DĚKUJI ZA
POZORNOST

- MENDELU
- Fakulta regionálního
- rozvoje a mezinárodních
- studií

Dana Hübelová
Ústav sociálních studií
FRRMS Mendelovy univerzity v Brně
hubelova@mendelu.cz

Příspěvek vznikl za přispění projektu FRRMAS IGA 2019/017:
*„Index zdravotního stavu jako nástroj pro podporu rovnosti a
odstraňování regionálních disparit v České republice“*